

SLAPP tužbe i kognitivno ratovanje

Ovaj dokument analizira mehanizme SLAPP tužbi (strateških tužbi protiv sudjelovanja javnosti) i njihovu ulogu u hibridnom, kognitivnom ratovanju te nudi konkretne strategije obrane za novinare, aktiviste i organizacije civilnog društva.

Ključni naglasci

Priroda SLAPP tužbi: SLAPP nije alat za traženje pravde, već oblik pravnog nasilja. Cilj zlonamjernog tužitelja (najčešće moćnika, korporacije ili političara) nije pobjeda na sudu, već financijsko, procesno i psihološko iscrpljivanje kritičara kako bi se postigao "**učinak hlađenja**" (cenzura i autocenzura u društvu).

Kognitivno ratovanje i hibridni napadi: Moćnici koriste SLAPP tužbe kao dio šire kognitivne manipulacije. Pravni napad kombinira se s medijskim hajkama, mrežama botova i izazivanjem moralne panike. Cilj je **zamjena teza**: skrenuti fokus javnosti s otkrivenih afera (npr. korupcije) na lažne optužbe protiv kritičara, čime ga se stigmatizira i socijalno izolira.

Pravni okvir i EU zaštita: Sustav se aktivno odupire ovim praksama. Nova **Direktiva (EU) 2024/1069 ("Daphnein zakon")** donosi tri ključna mehanizma zaštite:

Rano odbacivanje očito neutemeljenih tužbi.

Puna naknada troškova obrane žrtvi.

Odvraćajuće novčane kazne za zlonamjerne tužitelje.

Sudska praksa u Hrvatskoj već sada prepoznaje ove standarde, štiteći pravo na vrijednosni sud i kažnjavajući serijske tužitelje.

Boomerang efekt: Kada napadač izgubi SLAPP spor, kritika dobiva sudsku potvrdu, a tužitelj trajno uništava vlastiti ugled i plaća visoke kazne.

Sveobuhvatna strategija obrane: Uspješna obrana zahtijeva tri razine:

Pravnu: hitno angažiranje specijaliziranog odvjetnika (bez samostalnog brisanja objava).

Komunikacijsku: radikalna transparentnost prema javnosti i razbijanje nametnutog okvira (*reframing*).

Psihološku: održavanje informacijske higijene i oslanjanje na mrežu strukovne podrške (HND, SNH, GONG, The CASE Coalition).

RAZUMIJEVANJE SLAPP-a I KOGNITIVNOG RATOVANJA

Ovo poglavlje služi za demistifikaciju SLAPP tužbi, dubinsko objašnjavanje koncepta kognitivnog ratovanja (hibridnog pritiska) te analizu metoda kojima se moćnici obračunavaju s političkim neistomišljenicima.

Što je zapravo SLAPP tužba?

SLAPP (engl. *Strategic Lawsuit Against Public Participation* – strateška tužba protiv sudjelovanja javnosti) predstavlja specifičan oblik pravnog nasilja u kojem se pravosudni sustav zloupotrebljava s ciljem cenzuriranja, zastrašivanja i ušutkavanja kritičara.

Za razliku od legitimnih tužbi za klevetu, kojima je cilj ispravak netočne informacije ili zaštita časti, glavni cilj SLAPP-a **nije** stvarna pobjeda na sudu. Pravi je cilj tužitelja financijsko i psihološko iscrpljivanje tuženika (najčešće novinara, aktivista, zviždača ili nevladinih organizacija) kroz dugotrajne, skupe i višestruke sudske procese.

Krajnji je rezultat ovakvih tužbi stvaranje tzv. učinka hlađenja (engl. *chilling effect*). Riječ je o društvenom fenomenu u kojem drastične kazne i pravna tortura nad jednim kritičarem odvrću sve ostale građane i medije od daljnjeg propitivanja moćnika iz straha da ne dožive istu sudbinu.

Kakve veze imaju SLAPP tužbe s „kognitivnim ratovanjem“?

Kada se SLAPP tužbe ne koriste samo kao pravni alat, već se kombiniraju s medijskim hajkama, mrežama botova i širenjem moralne panike, prelazimo u sferu **kognitivnog ratovanja** (hibridnog pritiska).

U kognitivnom ratovanju ljudski um postaje glavno bojno polje. Tužitelj (manipulator) koristi samu činjenicu da je podnio tužbu kao „dokaz“ vaše zlonamjernosti. Usporedo s pravnim procesom provodi se kampanja dezinformacija kojom se nastoji potpuno promijeniti percepcija stvarnosti kod publike. Cilj je kognitivnog napada sljedeći:

Paralizirati kritičko razmišljanje: fokus se s činjenica (npr. dokaza o korupciji) prebacuje na jake emocije (npr. prijetnju tradiciji, obitelji ili moralu).

Konstruirati lažni narativ: kritičar se u javnosti više ne percipira kao osoba koja propituje moć, već kao „neprijatelj vrijednosti“ ili „prijestupnik“, dok se tužitelj pozicionira kao „žrtva“.

Obračun s političkim neistomišljenicima: upravljanje reputacijom kroz represiju

Politički angažirane osobe (političari na vlasti, lokalni čelnici, utjecajni članovi stranaka ili s njima povezani moćnici) prepoznale su SLAPP tužbe kao sofisticiran alat za **upravljanje reputacijom** i nemilosrdan obračun s neistomišljenicima. Umjesto otvorenog demokratskog dijaloga ili demantija, one koriste pravosuđe i hibridni pritisak kako bi uništile kritičare kroz nekoliko razrađenih faza:

Etiketiranje i stigmatizacija: samim činom podnošenja tužbe s apsurdno visokim odštetnim zahtjevom, političar stvara privid u javnosti da su kritike lažne. Čak i ako neistomišljenik na kraju dobije spor (što često traje godinama), u kolektivnoj svijesti ostaje stigma „osobe kojoj se sudilo

zbog klevete”.

Financijsko iscrpljivanje (ušutkavanje kroz bankrot): traženjem odšteta u rasponu od 10.000 do 50.000 eura po tužbi, moćnici namjerno ciljaju na blokadu računa i oduzimanje resursa neovisnim istraživačima ili malim medijima. Kritičar time gubi egzistencijalnu sigurnost te iz „relevantnog glasa” prelazi u status „osobe pod ovrhom”.

Marginalizacija i „čišćenje terena”: dok traje iscrpljujući sudski i medijski proces, tuženi su neistomišljenici često prisiljeni povući se iz javnosti kako ne bi dodatno zakomplicirali svoj pravni položaj. To političaru ostavlja „čist teren” za nesmetano širenje vlastite propagande bez ikakvog kritičkog otpora.

Psihološki pritisak i socijalna izolacija: dugotrajni hibridni napadi i suđenja izazivaju ogroman stres. Bojeći se da i sami ne postanu mete sličnih tužbi i medijskog linča, kolege, suradnici i oglašivači često se distanciraju od tužene osobe, što dovodi do njezine potpune profesionalne i socijalne izolacije.

PREPOZNAVANJE I TAKTIKE NAPADAČA

Ovo poglavlje pomaže žrtvi prepoznati indikatore zlouporabe pravosuđa, shvatiti mehanizme zastrašivanja (financijsko iscrpljivanje, izolacija) te razumjeti manipulativne taktike kojima se služe napadači.

Ključni indikatori: Kako mogu znati je li tužba koju sam primio/primila SLAPP?

Prepoznavanje SLAPP tužbe nije uvijek jednostavno jer se ona u pravilu vješto maskira kao legitimna tužba za klevetu ili naknadu štete. Ipak, prema smjernicama Europske unije i strukovnih organizacija, svaka SLAPP tužba sadrži specifične „indikatore zlouporabe”. Prije nego što vas uhvati panika, analizirajte tužbu i provjerite sadrži li sljedeće elemente:

Izražena neravnoteža moći: Tužitelj je političar, moćna korporacija, državna institucija ili sudac, dok je tuženik pojedinac (slobodni novinar, aktivist) ili mali lokalni medij. Neravnoteža nije samo financijska, već i politička te društvena.

Nerazmjernost i apsurdnost zahtjeva: Traže se ekstremno visoki novčani iznosi koji nemaju realnu osnovu u nanesej šteti, a čiji bi iznos potencijalno doveo do bankrota tuženika (npr. traženje 15.000 eura za jedan kritički komentar na društvenoj mreži).

Procesna agresivnost i zlouporaba prava: Tužitelj namjerno odugovlači postupak, podnosi golem broj irelevantnih dokaza kako bi iscrpio tuženika ili primjenjuje tzv. *forum shopping* – praksu podnošenja tužbe na sudu u gradu koji je stotinama kilometara udaljen od prebivališta tuženika kako bi mu se maksimalno povećali putni i odvjetnički troškovi.

Povijest i serijske tužbe: Isti tužitelj (tzv. serijski tužitelj) ima povijest podnošenja desetaka gotovo identičnih tužbi protiv istog medija ili niza različitih kritičara.

Priroda javnog sudjelovanja: Predmet vaše objave ili članka zbog kojeg ste tuženi odnosi se na temu od jasnog javnog interesa (npr. korupcija u lokalnoj samoupravi, uništavanje okoliša, kršenje ljudskih prava).

Koja je razlika između legitimne tužbe za klevetu i SLAPP-a?

Da bismo razumjeli zlouporabu, važno je uočiti granicu gdje prestaje legitimno pravo na zaštitu časti, a počinje pravna represija. Osnovna razlika leži u stvarnoj namjeri (lat. *animus*) tužitelja.

Karakteristika	Legitimna tužba za klevetu	SLAPP tužba (Zlouporaba pravosuđa)
Cilj postupka	Ispravak netočne informacije i zaštita ugleda.	Zaustavljanje javne rasprave, cenzura i financijsko uništenje.
Odštetni zahtjev	Simboličan ili razmjernan stvarnoj, dokazivoj šteti.	Apsurdno visok (ima isključivo funkciju drakonske kazne i zastrašivanja).
Prva reakcija	Tužitelj prvo traži demanti, ispravak netočnog navoda ili ispriku.	Odmah se pokreće sudski postupak, bez ikakvog pokušaja mirnog rješavanja.
Obrazac ponašanja	Tuži se za jednu konkretnu i dokazivu činjeničnu laž.	Tuži se serijski za svaki kritički osvrt, pa čak i za izraženo mišljenje (vrijednosni sud).

Vizualni prikaz: Stablo odlučivanja za prepoznavanje SLAPP-a

Taktike napadača: Kako političari koriste SLAPP da unište reputaciju?

Politički angažirane osobe koriste SLAPP tužbe ne samo za pravnu, već i za kognitivnu manipulaciju javnosti. Najčešće primjenjuju sljedeće taktike u zatvorenom ciklusu zlostavljanja:

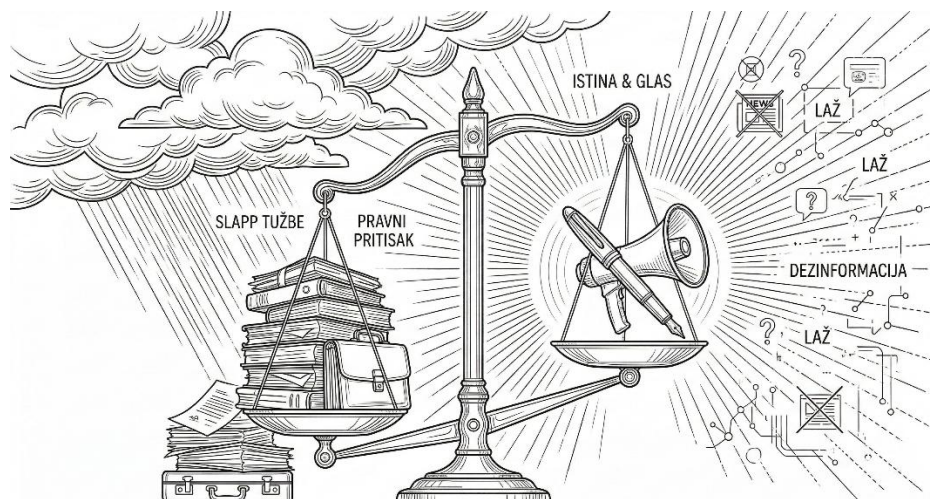

Strategija „zamjene teza“: Umjesto da se u javnosti raspravlja o sadržaju vaše kritike (npr. dokumentiranoj sumnji na korupciju u javnoj nabavi), tužitelj prebacuje fokus na formu i vlastite emocije (npr. teške „duševne boli“ koje je pretrpio). Time od sebe radi žrtvu, a od vas agresora.

Etiketiranje i stigmatizacija: Samim podnošenjem tužbe političar u javnosti stvara privid da je iznesena informacija neistinita. Etiketira vas se kao „klevetnika“ ili „lažljivca“, čime se dugoročno narušava vaš profesionalni kredibilitet.

Marginalizacija i „čišćenje terena“: Dok ste vi opterećeni dugotrajnim sudskim procesima, ročištima i pronalaskom sredstava za odvjetnika, tužitelj dobiva „čist teren“ za širenje vlastite propagande bez vašeg otpora.

Psihološki pritisak i socijalna izolacija: SLAPP tužitelji računaju na to da će vaša okolina reagirati iz straha. Dugotrajni sporovi izazivaju anksioznost, a kolege, suradnici i oglašivači često se počinju distancirati od vas kako ni sami ne bi postali mete tužbi, što na koncu dovodi do vaše potpune profesionalne izolacije.

PRAVNI OKVIR I SUDSKA PRAKSA

Ovo poglavlje ulijeva sigurnost objašnjavanjem nove EU Direktive (2024/1069) i pozitivnih promjena u sudskoj praksi, pokazujući kako se sustav sve učinkovitije bori protiv pravnog zlostavljanja.

Kako me štiti nova EU Direktiva (Anti-SLAPP zakon)?

Mehanizmi zaštite od SLAPP tužbi na razini Europske unije temelje se na **Direktivi (EU) 2024/1069**, koja je donesena u travnju 2024. godine. Ova je direktiva u javnosti poznata i kao „Daphnein zakon”, u sjećanje na maltešku novinarku Daphne Caruana Galizia koja je ubijena nakon što je bila zatrpana desecima ovakvih tužbi.

Direktiva postavlja minimalne standarde koje sve države članice, pa tako i Hrvatska, moraju ugraditi u svoje nacionalno zakonodavstvo do **svibnja 2026. godine**. Ona donosi tri ključna pravna alata (stupa obrane) koji bi trebali obeshrabriti tužitelje i zaštititi žrtve:

Rano odbacivanje (engl. *early dismissal*): Sud dobiva ovlast prepoznati i odbaciti tužbu u najranijoj fazi postupka ako ocijeni da je ona „očito neutemeljena”. Time se žrtvu spašava od dugogodišnjeg, iscrpljujućeg suđenja.

Puna naknada troškova: Ako sud utvrdi da je riječ o zlouporabi (SLAPP-u), tužitelj je dužan podmiriti apsolutno sve troškove postupka. To uključuje i pune troškove odvjetnika tuženog, što do sada u praksi često nije bio slučaj.

Odvraćajuće kazne: Sudovi dobivaju ovlast izravno kazniti zlonamjernog tužitelja visokom novčanom kaznom zbog zlouporabe pravosudnog sustava (u hrvatskom se prijedlogu spominju kazne i do 20.000 eura).

Uz navedeno, Direktiva nudi zaštitu i od tužbi pokrenutih izvan EU-a (npr. u Ujedinjenom Kraljevstvu ili SAD-u), propisujući **nepriznavanje takvih presuda** u državama članicama te pravo žrtve na protutužbu u vlastitoj zemlji.

Vizualni prikaz: Tri stupa EU zaštite od SLAPP-a

Mijenja li se već sada sudska praksa u regiji (Hrvatska)?

Iako su Anti-SLAPP zakoni u punom smislu riječi novitet, u Hrvatskoj se već tijekom 2024. i 2025. godine primjećuje snažna promjena u sudskoj praksi. Suci više ne čekaju formalnu implementaciju zakona, već izravno primjenjuju **standarde Europskog suda za ljudska prava (ESLJP)** i duh nove EU Direktive.

Zahvaljujući edukacijama sudaca koje provodi Ministarstvo pravosuđa, uočeni su sljedeći pozitivni trendovi na sudovima:

Slučajevi „serijskih tužitelja“: Sudovi su počeli prepoznavati obrazac u kojem jedan lokalni moćnik podnosi 10 ili više tužbi protiv istog medija. Takvi se postupci sada češće spajaju ili odbacuju uz obrazloženje da se ne radi o zaštiti ugleda, već o pokušaju financijskog uništenja.

Odbacivanje „duševnih boli“ i zaštita vrijednosnog suda: Suci sve jasnije razlikuju iznošenje činjenica (koje moraju biti točne) od komentara i mišljenja (vrijednosnih sudova). Zabilježeni su brojni slučajevi gdje sudovi odbijaju tužbe političara zbog nazivanja „nesposobnima“ ili „populistima“, naglašavajući da **politički angažirane osobe svjesno ulaze u javnu arenu i moraju trpjeti viši prag oštre kritike** od običnih građana. Odštete se drastično smanjuju (npr. s traženih 5.000 € na 100 € ili 0 €), čime takve tužbe gube smisao.

Sankcioniranje zlouporabe procesnih prava: Ako utjecajni tužitelj povuče tužbu neposredno prije ročišta na kojem je novinar trebao iznijeti dokaze o korupciji, sudovi to sada tretiraju kao priznanje neutemeljenosti (indikator SLAPP-a) te nalažu tužitelju nadoknadu svih troškova obrane.

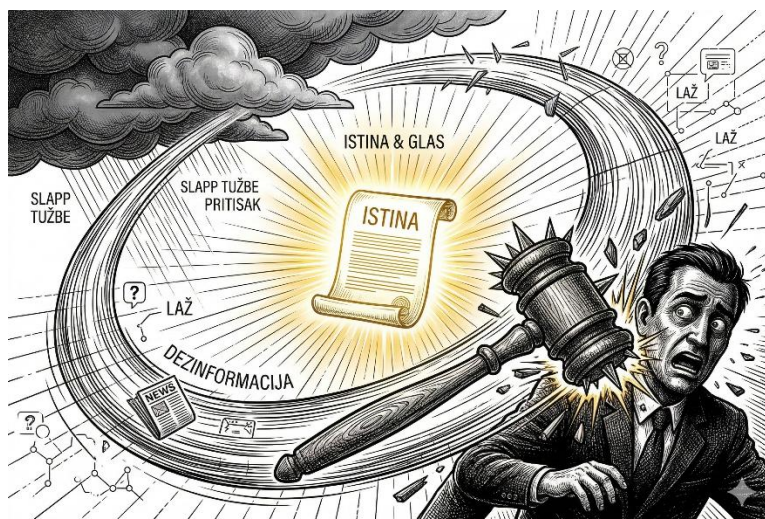
Ubrzanje postupaka: Umjesto da procesi traju od pet do sedam godina, sudovi danas nastoje „očito neutemeljene” predmete riješiti u roku od godinu dana.

Što je povratni učinak ili „Boomerang efekt”?

Kada političar izgubi SLAPP spor, a sud u presudi jasno navede da je „zlorabio pravosudni sustav kako bi ušutkao javnu riječ”, događa se takozvani **povratni učinak (boomerang effect)**. Umjesto da zaštiti svoj ugled, tužitelj ga trajno uništava.

Gubitkom spora kritika dobiva **sudsku potvrdu** da je bila opravdana i utemeljena na javnom interesu, tužitelj dobiva etiketu „neprijatelja slobode govora”, a uz nove odvrćajuće kazne trpi i ozbiljan financijski udarac.

KORACI ZA OBRANU – ŠTO UČINITI?

Ovo poglavlje daje jasne, operativne upute – od prve pravne pomoći do komunikacijske strategije za borbu protiv kognitivnog napada, uključujući gotov predložak za javnost i popis stručnjaka.

Prvi koraci nakon primitka tužbe: Pravna prva pomoć

Saznanje da vas moćnik tuži za golem iznos izaziva šok i strah. Kako biste izbjegli fatalne pogreške, slijedite ova četiri pravila „pravne prve pomoći“:

Ne brišite sadržaj odmah! Prvi je instinkt žrtve često brisanje spornog članka ili objave u nadi da će se tužitelj povući. Nemojte to činiti bez izravnog savjeta odvjetnika. Brisanje se na sudu može protumačiti kao priznanje krivnje, a cilj zaštite upravo je obrana istine i prava na kritiku.

Ne odgovarajte na tužbu sami. Hitno angažirajte specijaliziranog odvjetnika koji ima iskustva s medijskim pravom, slobodom govora i obranom od SLAPP-a.

Aktivirajte strukovnu podršku. Ako ste novinar ili aktivist, odmah se javite strukovnim udrugama (poput Hrvatskog novinarskog društva ili Sindikata novinara Hrvatske). Oni posjeduju baze podataka o serijskim tužiteljima te vas mogu povezati s mrežom podrške i pravnim fondovima.

Definirajte procesnu strategiju. Zatražite od svog odvjetnika da u prvom odgovoru na tužbu istakne sljedeće elemente:

Zahtjev za ranim odbacivanjem: Pozivanje na novi Anti-SLAPP zakon (argumentacija da je tužba „očito neutemeljena“).

Isticanje javnog interesa: Dokazivanje da je tema o kojoj ste pisali od vitalnog značaja za zajednicu (npr. zaštita okoliša, korupcija).

Zahtjev za naknadu punih troškova: Slanje jasne poruke tužitelju da ćete, u slučaju pobjede, tražiti da plati svaki vaš odvjetnički i putni trošak.

Komunikacijska strategija: Kako se obraniti od kognitivnog napada?

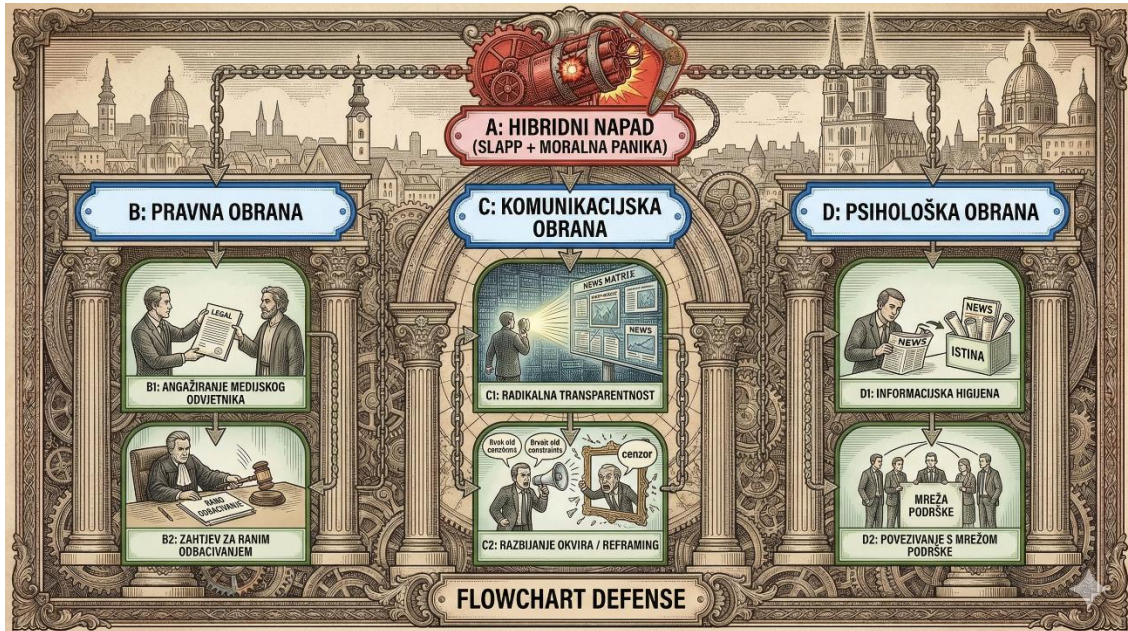
Kada se tužba kombinira s moralnom panikom i kognitivnim ratovanjem (napadima botova i naručenim medijskim hajkama), pravna obrana nije dovoljna. Morate zaštititi svoj ugled i mentalno zdravlje pred javnošću.

Radikalna transparentnost: SLAPP uspijeva u tišini jer mu je cilj da se osjećate izolirano. Uz konzultaciju s odvjetnikom, javno objavite vijest o tužbi. Transparentnost i „svjetlo javnosti“ često tjeraju tužitelje na povlačenje jer pravno zlostavljanje loše utječe na njihovu političku reputaciju.

Razbijanje kognitivnog okvira (*Reframing*): Tužitelj vam želi nametnuti okvir u kojem ste vi „napadač na tradiciju/obitelj/vrijednosti“. Vi taj okvir morate razbiti. Ne trošite energiju na dokazivanje vlastitog morala (time prihvaćate njihov teren), već fokus uporno vraćajte na srž: **riječ je o zluporabi pravosuđa i pokušaju cenzure**. Nazovite tužitelja pravim imenom – „pravni nasilnik“.

Informacijska higijena (*Anti-Chilling Effect*): Ograničite praćenje komentara botova i plaćenih članaka koji raspiruju paniku. To su „distraktori“ dizajnirani da vas psihološki iscrpe i dovedu do samocenzure.

Vizualni prikaz: Arhitektura obrane od hibridnog napada

Predložak za javnu objavu: Kognitivni protupožarni zid

Ovaj je predložak dizajniran da dekonstruira manipulatorove metode pred očima javnosti. Prilagodite ga svojoj situaciji, ali zadržite **klinički hladan i činjeničan ton**. Što ste vi smireniji, to napadač izgleda iracionalnije.

Naslov: Odgovor na pokušaj pravnog i kognitivnog pritiska protiv [Vaše ime / Naziv organizacije]

Objavljujem javnosti da je [Ime tužitelja] protiv mene podnio tužbu radi [navesti razlog, npr. klevete] tražeći odštetu od [Iznos] eura. Ovu tužbu prepoznajemo kao klasičan primjer **SLAPP tužbe** (strateške tužbe protiv sudjelovanja javnosti).

Usporedo s pravnim pritiskom, svjedočimo organiziranoj kampanji širenja dezinformacija i pokušaja izazivanja moralne panike. Cilj ove kampanje nije utvrđivanje istine na sudu, već:

Zastrašivanje: Korištenje sudskih procesa za iscrpljivanje mojih resursa.

Kognitivna manipulacija: Pokušaj skretanja pažnje s činjenica na emocije i neutemeljene optužbe o mojim motivima.

Objavljene informacije temelje se na [npr. službenim dokumentima / činjenicama]. Svaki pokušaj da se ti podaci proglašavaju „zlomajernim napadom” običan je pokušaj cenzure.

Podsjećam tužitelja i javnost da je sukladno novim EU smjernicama zlouporaba pravosuđa radi ušutkavanja kritike podložna oštrim sankcijama. Naš pravni tim zatražit će **rano odbacivanje tužbe** kao očito neutemeljene te ćemo inzistirati na punoj naknadi troškova.

Ova tužba nije napad samo na mene, već na pravo svakog građanina da propituje moćnike. Nećemo dopustiti da se metodama zastrašivanja stvori društvo šutnje. Hvala svima koji prepoznaju ove metode manipulacije i ostaju uz nas.

Potpis: [Vaše ime] | **Datum:** [Datum]

Stručna pomoć: Tko analizira hibridne napade?

Kognitivno ratovanje multidisciplinarni je problem. Ako se osjećate preplavljeno, obratite se stručnjacima koji se profesionalno bave dekonstrukcijom ovakvih napada:

OSINT analitičari (engl. *Open Source Intelligence*): Stručnjaci koji mapiraju mrežu botova, otkrivaju tko koordinira napade na vas i pronalaze digitalne tragove koji povezuju tužitelja s kampanjom moralne panike.

Stručnjaci za krizni PR: Pomažu u dekonstrukciji napadačkog narativa i osmišljavanju protunarativa koji vraća fokus na istinu.

Međunarodne i domaće organizacije:

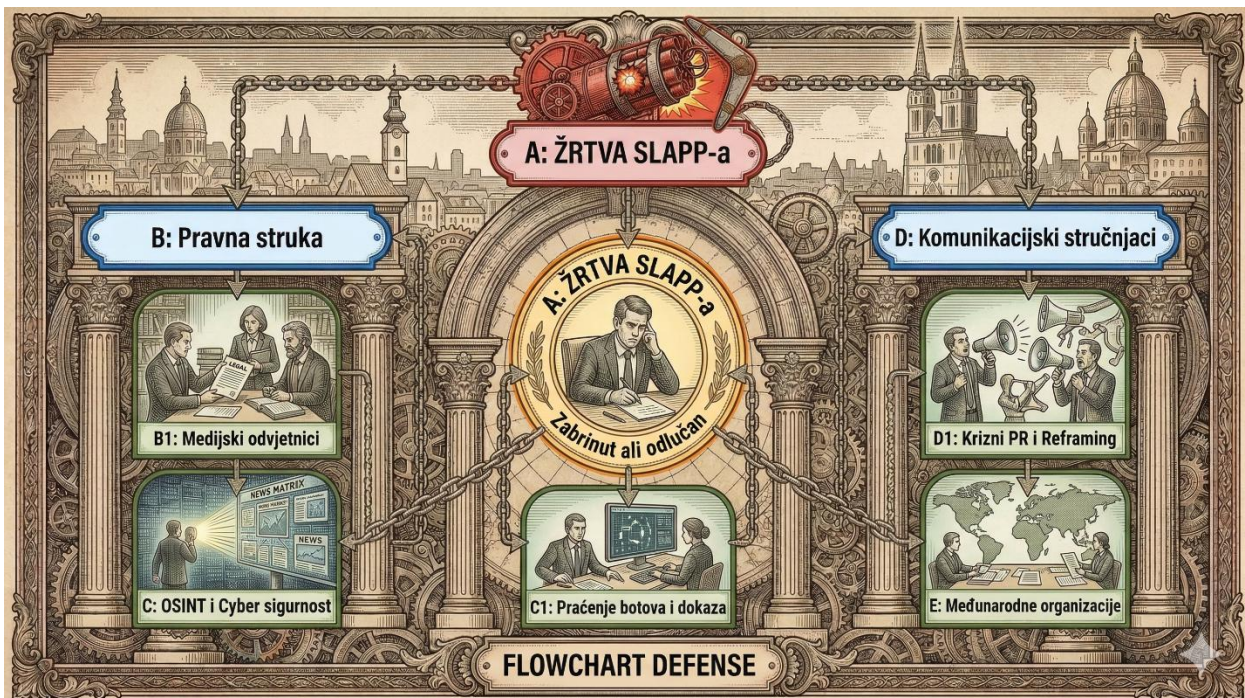
HND i Centar za zaštitu slobode izražavanja: Prva linija obrane u Hrvatskoj.

GONG: Organizacija civilnog društva s ekspertizom u analizi dezinformacijskih kampanja.

The CASE Coalition: Europska koalicija koja pruža resurse za borbu protiv SLAPP-a.

EUvsDisinfo: Projekt Europske službe za vanjsko djelovanje (EEAS) čije se metode analize mogu primijeniti na lokalne kognitivne napade.

Vizualni prikaz: Mreža stručne podrške

BIBLIOGRAFIJA

- Borg-Barthet, J., Lobina, M., & Troncoso, P. (2021). *The use of SLAPPs to silence journalists, NGOs and civil society*. European Parliament. <https://doi.org/10.2861/71000>
- CASE Coalition. (2022). *SLAPPs in Europe: How the EU can protect watchdogs from abusive lawsuits*. The CASE. <https://the-case.eu/wp-content/uploads/2022/03/CASE-Report-SLAPPs-in-Europe.pdf>
- CASE Coalition. (2023). *Shutting out criticism: How SLAPPs threaten European democracy*. The CASE. <https://the-case.eu/wp-content/uploads/2023/07/CASE-Report-2023.pdf>
- du Cluzel, F. (2020). *Cognitive warfare*. Innovation Hub, Allied Command Transformation, NATO. https://innovationhub-act.org/wp-content/uploads/2021/01/20210122_CW-Final.pdf
- Europska služba za vanjsko djelovanje (EEAS). (2023). *EUvsDisinfo: Tackling disinformation and cognitive attacks*. Europska unija. <https://euvsdisinfo.eu/>
- Europski parlament i Vijeće Europske unije. (2024). Direktiva (EU) 2024/1069 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. travnja 2024. o zaštiti osoba koje sudjeluju u javnoj raspravi od očito neutemeljenih tužbi ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe protiv sudjelovanja javnosti”). *Službeni list Europske unije, L, 2024/1069*. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj>
- Europski sud za ljudska prava. (2022). *Vodič o članku 10. Europske konvencije o ljudskim pravima: Sloboda izražavanja* (Ažurirano izdanje). Vijeće Europe. https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/Guide_Art_10_HR
- Hrvatsko novinarsko društvo. (2023). *Izveštaji o stanju medijskih sloboda i brojnosti SLAPP tužbi u Republici Hrvatskoj*. Hrvatsko novinarsko društvo. <https://www.hnd.hr/>
- Kuća ljudskih prava Zagreb. (2023). *Ljudska prava u Hrvatskoj: Pregled stanja za 2022. godinu*. Kuća ljudskih prava Zagreb. https://www.kucaljudskihprava.hr/wp-content/uploads/2023/12/KLJP_GI2022-Online-1.pdf
- NATO Strategic Communications Centre of Excellence. (2021). *Cognitive warfare: The future of cognitive domain operations*. NATO StratCom COE.
- Patafta, M. (2023). Sloboda izražavanja i SLAPP tužbe u praksi Europskog suda za ljudska prava i sudova u Republici Hrvatskoj. *Hrvatska pravna revija*, 23(4), 15–25.

Mrežni resursi i alati za podršku

U slučaju pravnog zlostavljanja ili koordiniranog kognitivnog napada, sljedeće su platforme i organizacije ključne za pronalazak pomoći, evidentiranje napada i ostvarivanje međunarodne solidarnosti:

Pravna i strukovna pomoć (Hrvatska):

Hrvatsko novinarsko društvo (HND): Središnja institucija za zaštitu novinara s bazom podataka o SLAPP tužbama.

www.hnd.hr

Sindikata novinara Hrvatske (SNH): Pruža podršku medijskim djelatnicima i slobodnim novinarima te pruža pravne savjete članovima.

www.snh.hr

GONG: Organizacija civilnog društva s ekspertizom u praćenju demokratskih procesa i analizi dezinformacijskih kampanja.

www.gong.hr

Međunarodne organizacije i koalicije (Anti-SLAPP):

The CASE Coalition (Coalition Against SLAPPs in Europe): Krovna europska koalicija za borbu protiv SLAPP-a. Nude pravne resurse, izvještaje i kontakte mreže odvjetnika.

www.the-case.eu

Mapping Media Freedom: Europska platforma na kojoj možete prijaviti prijetnje, tužbe i kognitivne napade kako bi vaš slučaj dobio međunarodnu vidljivost i podršku.

www.mappingmediafreedom.org

Praćenje dezinformacija i kognitivnih napada:

EUvsDisinfo: Projekt Europske unije zadužen za analizu, praćenje i razotkrivanje hibridnih prijetnji te kampanja dezinformiranja.

www.euvdisinfo.eu

NATO StratCom COE: Centar izvrsnosti čije se javno dostupne publikacije bave metodologijom kognitivnog ratovanja i strateškog komuniciranja.

www.stratcomcoe.org